

Sygn. akt: III Cz 1455/17

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Mirella Szpyrka

Sędziowie: SO Magdalena Balion-Hajduk

SO Roman Troll (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2017 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko K. W.

o zapłatę

na skutek zażalenia świadka M. J.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 4 stycznia 2017 r., sygn. akt VIII C 775/15

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

SSO Roman Troll SSO Mirella Szpyrka SSO Magdalena Balion-Hajduk

Sygn. akt: III Cz 1455/17

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 4 stycznia 2017 r. Sąd Rejonowy w Zabrze odrzucił wniosek świadka M. J. o sporządzenie uzasadnienia postanowienia wydanego na rozprawie 4 października 2016 r., a dotyczącego nałożenia na tego świadka grzywny. W uzasadnieniu wskazał, że odpis postanowienia o ukaraniu grzywną doręczono świadkowi, przy czym jego o sporządzenie uzasadnienia tego postanowienia został złożony 27 grudnia 2016 r., a więc po terminie, który upłynął 11 października 2016 r., bo postanowienie było ogłoszone na posiedzeniu jawnym, na które świadek był prawidłowo wezwany. Orzeczenie to zapadło na podstawie art. 328 § 1 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c.

Zażalenie na to postanowienie złożył świadek zaskarżając je w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez uchylenie oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że otrzymał odpis samego postanowienia i 27 grudnia 2016 r. wniósł

o pisemne jego uzasadnienie. Zaznaczył, że postanowienie o ukaraniu świadka grzywną jest zaskarżalne zażaleniem, a termin do jego wniesienia liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o treści postanowienia. Przywołał postanowienie Sądu Najwyższego z 26 października 2011 r. wydane w sprawie sygn. akt I KZP 10/11 wskazując, że termin do wniesienia zażalenia biegnie od dnia doręczenia postanowienia, podobnie jak termin do złożenia usprawiedliwienia niestawiennictwa. Jego zdaniem termin do złożenia wniosku o uzasadnienia biegnie odpowiednio od dnia doręczenia postanowienia, dlatego zażalenie stało się konieczne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że przywołane przez skarżącego postanowienie Sądu Najwyższego dotyczy interpretacji przepisów kodeksu postępowania karnego i jako takie nie może mieć bezpośredniego zastosowania w toku postępowania cywilnego, gdy zasady doręczania, uzasadniania i zażalenia postanowień są ujęte odrębnie w procedurze cywilnej.

W rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia z sytuacją, w której świadek prawidłowo wezwany na posiedzenie wyznaczone na rozprawę na 4 października 2016 r. nie stawił się na tej rozprawie, został wówczas skazany na grzywnę, a odpis tego postanowienia został mu doręczony 20 grudnia 2016 r. bez uzasadnienia. Wniosek o uzasadnienie tego postanowienia świadek złożył 27 grudnia 2016 r., a Sąd Rejonowy zaskarżonym postanowieniem odrzucił ten wniosek jako złożony po terminie.

Zasady dotyczące doręczania i uzasadniania postanowień wydanych na posiedzeniu jawnym w postępowaniu cywilnym reguluje art. 357 § 1 k.p.c. Jeżeli chodzi o grzywnę nałożoną na świadka postanowienie w tym zakresie należy doręczyć świadkowi (por. art. 357 § 4 k.p.c., gdy nie był obecny na rozprawie i art. 275 k.p.c.).

Z treści art. 357 § 1 k.p.c. wyraźnie wynika, że jeżeli chodzi o stronę postępowania, to postanowienie wydane na posiedzeniu jawnym doręcza się z uzasadnieniem tylko tej, która złożyła wniosek o jego doręczenie wraz z uzasadnieniem w terminie tygodniowym od ogłoszenia tego postanowienia niezależnie od tego czy była obecna i tylko wówczas gdy jest ono zaskarżalne. Natomiast § 4 tego przepisu wskazuje, że postanowienia dotyczące świadka doręcza mu się wówczas, gdy nie był obecny na posiedzeniu, na którym zostało ono wydane (niezależnie od prawidłowości jego zawiadomienia, aczkolwiek skazanie świadka na grzywnę jest możliwe wówczas, gdy był prawidłowo wezwany na termin rozprawy – por. art. 274 § 1 k.p.c.). Jednocześnie art. 275 k.p.c. także stanowi o doręczeniu postanowienia skazującego świadka na grzywnę, a to w celu umożliwienia mu usprawiedliwienia swojego niestawiennictwa w terminie tygodnia od daty doręczenia tego postanowienia. Przepis ten jednak nie dotyczy uzasadnienia takiego postanowienia.

Świadek ma możliwość złożenia zażalenia na skazanie go na grzywnę (art. 394 § 1 pkt 5 k.p.c.). Natomiast termin do wniesienia zażalenia jest tygodniowy i liczy się od doręczenia postanowienia, a gdy strona nie zażądała w terminie przepisany doręczenia postanowienia zapadłego na rozprawie - od ogłoszenia postanowienia (art. 394 § 2 k.p.c.). Tenże ostatni przepis nie traktuje już o wniosku o uzasadnienie, a termin do wniesienia zażalenia na postanowienie wiąże z charakterem posiedzenia, na którym zostało ono wydane. Tylko postanowienia zaskarżalne wydane na posiedzeniu niejawnym są doręczane bez wniosku wraz z uzasadnieniem, natomiast o uzasadnienie zaskarżalnych postanowień wydanych na posiedzeniu jawnym należy się zwrócić w oznaczonym w przepisach terminie.

W literaturze wskazuje się, że przez pojęcie „strona” użyte w art. 357 § 1 k.p.c. należy rozumieć każdego, kto może zaskarżyć dane postanowienie, a więc także świadka skazanego na grzywnę (por. I. Kunicki: [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do artykułów 1 -366. Tom I, pod red. A. Marciniaka i K. Piaseckiego, C.H. BECK 2016 r., nb 15 do art. 357). Z tego można wyprowadzić wniosek, że także dla świadka termin do zażądania wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia wydanego na rozprawie, o której był prawidłowo zawiadomiony, biegnie nie od chwili doręczenia mu postanowienia, ale od chwili jego ogłoszenia. Byłby on jednak zasady tylko wówczas, gdy nie istniałaby regulacja art. 357 § 4 k.p.c. nakazująca doręczenie świadkowi nieobecnemu na rozprawie, na której wydano postanowienie jego dotyczące (skazano go na grzywnę) tego orzeczenia. Świadek musi bowiem mieć realną możliwość zaskarżenia takiego postanowienia, a co za tym idzie także uzyskania informacji o przyczynach jego wydania (motywach). Dodatkowo jeszcze świadek, oprócz możliwości zażalenia postanowienia o skazaniu go na grzywnę, ma możliwość złożenia wniosku o zwolnienie go od niej (por. art. 275 k.p.c.) – nie może to mieć jednak wpływu na ograniczenie możliwości złożenia zażalenia.

Legitymacja do zaskarżenia postanowienia o skazaniu świadka na grzywnę przysługuje tylko jemu (por. T. Ereciński: [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze, pod red. T. Erecińskiego, WK 2016 r., teza 20 do art. 394, M. Michalska-Marciniak: [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do artykułów 367-729, pod red. A. Marciniaka i K. Piaseckiego, C.H. BECK 2015 r., nb 9 do art. 394). Przesłanką dopuszczalności zażalenia jest bowiem pokrzywdzenie orzeczeniem (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., sygn. akt III CZP 88/13, OSNC 2014/11/108). Nie ulega zaś wątpliwości, że skazaniem na grzywnę może być pokrzywdzona tylko osoba wskazana

w sentencji takiego postanowienia. Zażalenie, w rozpoznawanej sprawie, nie przysługuje więc stronom postępowania, a jedynie świadkowi.

Jeżeli tak, to musi on mieć możliwość poznania motywów postanowienia skazującego go na grzywnę, czyli złożenia wniosku o uzasadnienie takiego postanowienia.

Ponadto jeżeli stronom nie przysługuje zażalenie na postanowienie o skazaniu świadka na grzywnę, a legitymację do jego złożenia ma tylko świadek, to też tylko jemu przysługuje wniosek o uzasadnienie takiego postanowienia, a co za tym idzie może on go zgłosić (gdy nie był obecny na posiedzeniu jawnym) dopiero wówczas, gdy dowiedział się o wydaniu takiego postanowienia. W rozpoznawanej sprawie miało to miejsce 20 grudnia 2016 r., gdyż wówczas odpis postanowienia został mu doręczony.

Ustawodawca przewidując konieczność doręczenia postanowienia (art. 357 § 4 k.p.c.) przesuwając więc termin rozpoczęcia biegu do jego zażalenia, jak i do złożenia wniosku o uzasadnienie, o którym mowa w art. 357 § 1 k.p.c., do chwili doręczenia odpisu takiego postanowienia. W przeciwnym wypadku należałoby przyjąć, że świadek, który otrzymał odpis postanowienia o skazaniu na grzywnę nie ma możliwości - bez złożenia wniosku o przywrócenia terminu do złożenia zażalenia - zaskarżenia tego postanowienia w ustawowym terminie, albowiem już po siedmiu dniach od jego wydania na posiedzeniu jawnym stawałoby się ono prawomocne; strony, jak już wyżej wskazano, nie mają możliwości zaskarżenia takiego postanowienia, a jedyną osobą mającą ku temu legitymację jest świadek, który dowiaduje się

o tym postanowieniu dopiero z chwilą jego doręczenia (ustawa nakazuje mu doręczenie tego postanowienia).

Dlatego też należy przyjąć, że termin do złożenia wniosku o uzasadnienie postanowienia skazującego świadka na grzywnę rozpoczyna bieg nie z chwilą ogłoszenia tego postanowienia na posiedzeniu jawnym (przy nieobecności świadka), ale z chwilą jego doręczenia świadkowi zgodnie z regulacją art. 357 § 4 k.p.c. Dopiero tego rodzaju konstatacja pozwala nadać logiczny sens przewidzianej w tym przepisie konieczności doręczenia takiego postanowienia bez jakiegokolwiek wniosku.

Przewidziana w art. 275 k.p.c., możliwość złożenia wniosku o zwolnienie od grzywny na skutek usprawiedliwienia swojego niestawiennictwa nie jest jedynym uprawnieniem przysługującym świadkowi w przypadku dowiedzenia się o wydaniu postanowienia skazującego go na grzywnę. Oprócz niej ma on bowiem także legitymację do złożenia zażalenia na takie postanowienie, a co za tym idzie może złożyć wniosek o jego uzasadnienie, aby poznać powody takiej decyzji. Dlatego też regulacja dotycząca doręczenia tego postanowienia (art. 357 § 4 k.p.c.) nie jest związana tylko z umożliwieniem świadkowi usprawiedliwienia swojego niestawiennictwa (to bowiem jest przewidziane w art. 275 k.p.c. traktującym też o konieczności doręczenia postanowienia), ale także z umożliwieniem zaskarżenia wydanego postanowienia (to poinformowanie o jego wydaniu). To również powoduje, że termin do złożenia wniosku o uzasadnienie takiego postanowienia, które zostało doręczone świadkowi bez uzasadnienia, biegnie od chwili jego doręczenia - bo wówczas świadek dowiedział się o jego wydaniu.

Te okoliczności, zdaniem Sądu Okręgowego, świadczą o potrzebie przeprowadzenia takiej interpretacji powyżej wskazanych przepisów, aby umożliwić świadkowi złożenie zarówno wniosku o uzasadnienie postanowienia skazującego go na grzywnę, jak i zażalenia takiego postanowienia w terminie liczonym od dnia jego doręczenia zgodnie z art. 357

§ 4 k.p.c., a nie od chwili ogłoszenia tego postanowienia na rozprawie. Wówczas to złożenie wniosku o uzasadnienie takiego postanowienia w terminie 7 dni od jego doręczenia powoduje konieczność sporządzenia motywów orzeczenia i doręczenia odpisu postanowienia z uzasadnieniem, a wtedy rozpoczyna swój bieg termin do jego zaskarżenia (por. art. 357 § 1 k.p.c.

w związku z art. 357 § 4 k.p.c. i art. 394 § 2 k.p.c.).

Przyjęcie przez Sąd Rejonowy odmiennej interpretacji tych regulacji powoduje, że świadek bez złożenia wniosku o przywrócenie terminu nie ma możliwości zaskarżenia

w ustawowym terminie postanowienia o skazaniu go na grzywnę, gdyż staje się ono prawomocne po 7 dniach od jego wydania na rozprawie, na której nie był obecny; nie ma też możliwości, bez złożenia wniosku o przywrócenie terminu, do zażądania uzasadnienia wydanego postanowienia. Powoduje to faktycznie ograniczenie jego możliwości zaskarżenia tego postanowienia, bo przecież wniosek o przywrócenie terminu nie musi zostać uwzględniony. Zdaniem Sądu Okręgowego art. 357 § 4 k.p.c. nie służy jednak ograniczeniu możliwości zaskarżenia wydanego postanowienia, lecz ma na celu właśnie umożliwienie świadkowi podjęcie ewentualnej obrony czy to w ramach zażalenia czy też w ramach usprawiedliwienia niestawiennictwa. Dodać należy, że na odmowę zwolnienia od grzywny także przysługuje mu zażalenie (por. art. 394 § 1 pkt 5 k.p.c.).

Ustawowy wymóg związany z doręczeniem odpisu postanowienia wynikający z art. 357 § 4 k.p.c. stanowi o konieczności poinformowania oznaczonych osób o treści wydanych w stosunku do nich orzeczeń. Doręczenie to ma także wpływ na bieg terminu, jak w rozpoznawanej sprawie, do usprawiedliwienia niestawiennictwa. Samo zaś doręczenie odpisu postanowienia ma również wpływ na rozpoczęcie biegu terminu do złożenia wniosku o jego uzasadnienie, w sytuacji wydania tego postanowienia na posiedzeniu jawnym przy nieobecności świadka, w tym zakresie bowiem art. 357 § 1 k.p.c. w związku z § 4 tego przepisu wskazuje na początek biegu terminu do zgłoszenia takiego żądania. Termin ten biegnie więc od doręczenia odpisu tego postanowienia – w przeciwnym razie doręczenie takie nie miałoby żadnego logicznego uzasadnienia.

Nie doszło więc do złożenia wniosku o uzasadnienie postanowienia o skazaniu świadka na grzywnę po terminie.

Dlatego też złożone zażalenie okazało się skuteczne i musiało doprowadzić do zmiany zaskarżonego postanowienia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397

§ 1 i 2 k.p.c., należało orzec jak w sentencji. Jednocześnie orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego zapadnie w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji zgodnie z art. 108

§ 1 k.p.c., albowiem świadek złożył już zapowiedź zażalenia w postaci wniosku o uzasadnienie postanowienia o skazaniu go na grzywnę.

SSO Roman Troll SSO Mirella Szpyrka SSO Magdalena Balion-Hajduk